

KLIMATHOT OCH BARNETS RÄTTIGHETER

När jorden värms upp och naturen tar skada kränks barns rättigheter. Alla barn har rätt att växa upp i en ren och hälsosam miljö. Ändå växer många barn upp i områden som drabbas hårt av föroreningar. De påverkas också av torka, över-svämningar och andra naturkatastrofer. Detta beror på att vi människor inte tar hand om vår planet.

Idag lever många av oss på ett sätt som kräver mer resurser än naturen kan producera. Vi har bara ett enda jordklot, men globalt äter, reser och konsumerar människor som om vi hade 1,7 jordklot! Sverige är ett av de länder i världen som har allra störst påverkan på naturen per person. Om alla levde som vi gör, skulle vi behöva 4,2 jordklot!

Men vi använder inte bara mer än vad jorden kan erbjuda utan skapar också massor av skräp och avfall som måste tas om hand. Till avfallet räknas även koldioxid, den gas som släpps ut i luften av exempelvis bilar, flygplan och fabriker.

T Alltså när vi använder olja, bensin, kol eller eldar sopor och trä. Koldioxid är en växthusgas och den bidrar till den globala uppvärmningen och klimatförändringarna.

Det är Sverige och andra rika länder som påverkar naturen och klimatet mest genom att ta mer av naturen än den tål, och att producera mest koldioxid och andra växthusgaser och utsläpp av till exempel svaveldioxid, marknära ozon och sot. Men det är framför allt i den fattiga delen av världen som klimathoten skapar akuta problem för människor. Enkelt uttryckt står den fattigaste hälften av jordens befolkning för tio procent av världens utsläpp, medan de rikaste tio procenten står för ungefär hälften av utsläppen.

VAD ÄR VÄXTHUSEFFEKTEN?

När solens strålar når marken och blir till värme som strålar ut från jordens yta, hindras värmestrålningen av växthusgaserna från att försvinna ut i rymden.

När mängden växthusgaser i atmosfären ökar stannar mer av värmen kvar och jordens temperatur stiger. Då skapas det som kallas för växthuseffekten.

När jorden blir varmare ändras klimatet. Klimat är vädret under lång tid. Det är till exempel hur varmt det brukar vara, hur mycket och hur ofta det brukar regna och kanske hur lång och hur varm torrperioden brukar vara. Med en varmare jord kan torrperioderna bli längre, regnet inte komma varje år eller tvärtom att det kanske regnar mer på vissa ställen och att det då blir fler skyfall och fler översvämningar. Det kommer kanske också att bli fler och ännu starkare stormar.

När jorden blir varmare stiger även havsytan. För att varmare vatten utvidgar sig och tar större plats, men också för att glaciärer (is på land) smälter och rinner ut i havet. Mest is på land finns på Grönland och på Antarktis. För områden som ligger nära kusten och för öar blir det stora

förändringar när havet stiger. Det går inte att bo kvar om havsvattnet dränker åkrarna och husen. Detta drabbar länder som Bangladesh och Indonesien, som ligger långt bort från de stora isarna.

Ett annat stort problem är den omfattande skogsskövlingen i världen, exempelvis i Amazonas som ofta kallas jordens lungor. Träd fångar upp koldioxid, så när skogar huggs ner utan att ny skog får växa upp ökar mängden koldioxid i atmosfären och den globala uppvärmningen fortsätter.

BARN DRABBAS HÅRT

Miljöhot kan drabba barns rättigheter på många olika sätt, i olika delar av världen. Det kan handla om allt från deras hälsa och rätt till utbildning till rätten till att kunna leka och äta sig mätt. Idag bor 300 miljoner barn i områden där de måste andas giftig luft, nersmutsad av utsläpp och luftföroreningar. Varje år dör en halv miljon barn under fem år av luftföroreningar, och många fler barn får skador på lungor och hjärna av smutsig luft. Värst drabbas redan fattiga och utsatta barn.

GLOBALA MÅLEN

De globala målen som världens länder har kommit överens om att nå till år 2030, handlar bland annat om att stoppa klimatförändringarna. Sverige har lovat att arbeta för att målen uppnås både i vårt land och i resten av världen.

Sveriges bistånd, eller utvecklings-samarbete, ska bidra till genomförandet av Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och klimatavtalet från Paris – överenskommelser som världens länder har gjort för att stoppa klimatförändringarna och skapa en hållbar framtid. Omkring 14 procent

av det totala svenska biståndet går till arbete med miljö och klimat. pengar och annan hjälp riktas till länder i Afrika, Asien, Mellanöstern, Östeuropa och Latinamerika samt till regionala och globala organisationer. det handlar om att stötta arbete för hållbar miljö och klimat, ett rent hav och en hållbar användning av naturens resurser.

OM INGET GÖRS...

Om klimatförändringarna fortsätter att öka kan det leda till mer torka, fler översvämningar, värmeböljor och andra extremväder, som orkaner. Det gör att fler barn bli sjuka, skadas och dör. Det kan bli akut brist på mat och rent vatten, vilket kommer göra att sjukdomar som diarré och malaria sprids snabbare och drabbar barn hårt. Familjer kan tvingas lämna platser där de har levt i generationer, när byar och städer blir obebodliga eftersom ingen längre kan odla mat eller få tag i vatten.

Redan idag är omkring 7 miljoner barn på flykt på grund av extremväder och naturkatastrofer, som i sig kan förvärras av klimatförändringar. Över 500 miljoner barn lever i områden som har extremt hög risk för översvämningar, samtidigt som 160 miljoner barn bor där det är kraftigt torka.

När fattigdomen ökar blir utsatta barn sjukare och hungriga, ibland hemlösa. Barn tvingas också arbeta istället för att få utbildning. Och det är flickor som får sluta skolan först. Om inget görs kommer situationen att förvärras. Antalet hungriga och undernärda barn kan öka med 25 miljoner till år 2050. Hunger, ojämlikhet och fattigdom ökar också risken för våld och krig, vilket alltid drabbar barn, särskilt flickor, hårdast. Därmed blir också klimatförändringarna ett hot mot demokratin.

OM NÅGOT GÖRS...

Om vi istället kan stoppa klimatförändringarna blir skördarna bättre eftersom de inte förstörs av torka eller översvämningar. Mat och rent vatten hjälper barn att hålla sig friska så att de kan gå i skolan, leka och utvecklas. Jämlikhet och jämställdhet

minskar risken för att länder startar krig om landområden och naturresurser.

ALLA KAN GÖRA NÅGOT

Genom att tänka på hur din livsstil påverkar naturen och klimatförändringarna, kan små vardagshandlingar få stor betydelse för din och alla andras framtid. Fundera till exempel på:

- Hur mycket sopor blir det hemma hos dig på en vecka?
- Slänger du skräp på marken?
- Köper du saker som du lika gärna kan avstå ifrån?
- Lagar, återbrukar och återvinner du?
- Sparar du på vattnet?
- Använder du förnyelsebar energi?